

ספטמבר 2013

עמדת המרכז למדיניות הגירה ישראלית בנוגע להקפאת נוהל הטיפול במסתננים המעורבים בפלילים.

בתחילת יולי השנה אישר היועץ המשפטי לממשלה הפעלת נוהל מנהלי המאפשר הרחקה למשמורת של מסתננים המעורבים בפלילים, גם בעבירות של הפרה לסדר הציבורי. זאת בין היתר בעקבות גל הפשיעה הגואה בדרום תל אביב ומקרים חוזרים ונשנים של מסתננים המשוחררים ממעצר, רק כדי לבצע עבירות חמורות במיוחד. כך לדוגמה בספטמבר 2012 התפרסם כי קשישה בת 83 נאנסה באלימות קשה מחוץ לביתה על ידי מסתנן שהיה עצור בעבר.¹ באפריל השנה התפרסם כי מסתנן אנס עובדת זרה מהפיליפינים,² וביולי נאנסה בתוך ביתה ישראלית בעלת מוגבלויות, גם כן על ידי מסתנן מסודן ואלו מהווים רק חלק קטן מהמקרים.³

יתירה מכך, הרשויות נתקלות בקושי אמתי באכיפת החוק כלפי אוכלוסיית המסתננים. מדובר באוכלוסייה המורכבת ברובה המכריע מגברים צעירים, ללא משפחות, כתובת מגורים או עבודה קבועה. במקרים בהם המסתננים מעורבים בעבירות בגינם לא ניתן לדרוש מעצר עד תום ההליכים הם משוחררים בערבות מגוחכת ופעמים רבות הם אינם טורחים להופיע להמשך משפטם. גם האופציה של מעצר בית לרוב איננה קיימת מהעדר כתובת מגורים קבועה. כך יוצא שפעמים רבות התיק נסגר ללא כל הרשעה ויכולת ההרתעה והענישה קורסת, דבר המוביל לאבדן שלטון החוק ברחובות ישראל ולפגיעה חמורה בביטחון האישי של אזרחי ישראל.

עם זאת ועל אף חשיבות הנוהל, הודיע היועץ המשפטי לממשלה ב- 23 לספטמבר על הקפאת הנוהל בעקבות ביטול התיקון לחוק למניעת הסתננות על ידי בג"ץ. בהודעה לתקשורת של משרד המשפטים נטען כי "מאחר והנוהל האמור מתבסס, בין היתר, על התפיסה לפיה ניתן להחזיק מסתנן במשמורת לתקופה של עד שלוש שנים על פי הוראת השעה אשר נפסלה בבג"ץ, הרי שלפסק הדין השלכה ישירה גם על הנוהל האמור".⁴

הצהרה זו תמוהה שכן השופטת ארבל קבעה בפסק הדין כי עם ביטול התיקון לחוק, ההסדר החקיקתי שיחול על טיפול במסתננים הוא חוק הכניסה לישראל. סעיף 13(ב) לחוק הכניסה לישראל, הדן בשחרור ממשמורת קובע סייגים מפורשים לשחרור שווה בלתי חוקי בערובה:

על אף הוראות סעיף קטן (א), לא ישוחרר בערובה שווה שלא כדין אם התקיים אחד מאלה:

(1) הרחקתו מישראל נמנעת או מתעכבת בשל העדר שיתוף פעולה מלא מצדו, לרבות לענין הבהרת זהותו או להסדרת הליכי הרחקתו מישראל;

¹ <http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/425/699.html>

² <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4364967,00.html>

³ <http://news.walla.co.il/?w=%2F10%2F2661410>

⁴ <http://www.haaretz.co.il/news/law/1.2125338>

(2) יש בשחרורו כדי לסכן את ביטחון המדינה, את שלום הציבור או את בריאות הציבור;

לאור תכלית הנוהל, הגנה על שלום הציבור, יש בחוק הכניסה לישראל הסדר חקיקתי מלא להמשך הפעלת הנוהל המנהלי ולשמירה על ביטחונם של אזרחי ישראל!

מעבר להסמכה המפורשת בחוק הנ"ל להשמה במשמורת במסגרת הליך מנהלי, יש בסעיף 2 לחוק למניעת הסתננות, שלא בוטל במסגרת פסק הדין של בג"ץ, הליך פלילי בעל משקל רב שנכון להיום כלל איננו נאכף:

סעיף 2 לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), תשי"ד-1954, קובע כי: המסתנן, דינו - מאסר חמש שנים או קנס חמשת אלפים לירות, או שני הענשים כאחד.

מדובר בעבירה מסוג פשע, עליו ניתן לבקש מעצר עד תום ההליכים במקרים בהם קיימת עילת מעצר בגין חשש למסוכנות, שיבוש הליכי משפט או התחמקות מהדין. כאמור, במקרה של מסתנן המעורב בפלילים קיימת עילת מעצר ברורה. נמצא כי אין כל הצדקה משפטית או אחרת לחזרה למציאות שקדמה להפעלת הנוהל, בו שוחררו מסתננים בעלי פרופיל עברייני למרכזי האוכלוסייה ללא כל יכולת שליטה, פיקוח או הרתעה. יש לציין כי לא ניתן לקבל מצב בו חוק של הכנסת לא נאכף כלל ויש לאכוף את החוק על כל אדם שעבר עליו ללא יוצא מן הכלל. **עד שזה יקרה, יש להקצות משאבים ולהתחיל את האכיפה קודם כל על מסתננים המעורבים בפשיעה.**

נורמות משפטיות וערכיות:

ההכרה כי על זר המתארח במדינת מקלט מוטלת חובה להתנהג באמות מידה מסוימות מקבלת התייחסות אפילו באמנה בדבר מעמדם של פליטים (1951). סעיף 32(א) לאמנה קובע באופן מפורש כי ניתן לגרש פליט במקרה של פגיעה בסדר הציבורי. **אם כך רשאית מדינה לנהוג בפליט מוכר על פי האמנה, קל וחומר שזה המצב בכל הנוגע למהגר עבודה שהסתנן באופן לא חוקי לשטח המדינה.**

חובה להזכיר כי כבוד השופטת ארבל קבעה באופן מפורש בפסק דינה כי: "מקובל על הכל כי הזכויות המוענקות על ידי המדינה לזר, ובוודאי לזר שנכנס באופן בלתי חוקי למדינה, אינן משתוות לאלו הניתנות לאזרחי המדינה, ואף חובותיה כלפיו אינן זהות כמובן. כך ייתכן גם כי מידת ההגנה על זכותו חירות תהיה פחותה ממידת ההגנה הניתנת לאזרח חוקי במדינה..."

על כן, יש להשתמש בכל האמצעים על מנת לדרוש מרשויות האכיפה, משרד הפנים, משרד המשפטים והמשרד לביטחון פנים להפעיל את כל הכלים החוקיים העומדים לרשותם על מנת להציב את זכויותיהם של אזרחי מדינת ישראל וביטחונם בראש סדר העדיפות.

בברכה ובכבוד רב

יונתן יעקובוביץ - ראש תחום הסברה